

Vladavina prava je osnovna vrednost na kojoj je Evropska unija osnovana i kao takva u središtu je pristupnog procesa. U Strategiji i glavni izazovi proširenja EU je 2012. godine, kao prvi osnovni stub svoje nove politike proširenja istakla upravo vladavinu prava i potrebu da buduće države članice tokom pristupnih pregovora pokažu odgovarajući stepen primene propisa i standarda u ovoj oblasti. Drugim rečima, od zemlje koja teži da se priključi Uniji očekuje se da uspostavi i već u ranoj fazi promoviše pravilno funkcionisanje ključnih institucija za obezbeđivanje vladavine prava, koja je od ključnog značaja za stabilno poslovno okruženje. Evropska komisija je konstatovala da je u oblasti vladavine prava u Srbiji bilo izvesnih pozitivnih pomaka.

S obzirom na to da usklađivanje sa evropskim standardima u oblastima pravosuđa i osnovnih prava, odnosno pravde, slobode i bezbednosti, koje su obuhvaćene pregovaračkim poglavljima 23 i 24, predstavlja prvi korak na tom putu, Republika Srbija mu pridaje veliku pažnju. Još krajem 2013. godine okončala je postupak skrininga (analitički pregled i ocena usklađenosti propisa Republike Srbije sa pravnim tekovinama Evropske unije i njihove primene) u ovim poglavljima. Nakon što je, 24. jula 2014. godine, EU usvojila izveštaje sa skrininga i pozvala Republiku Srbiju da sačini odgovarajuće akcione planove za ova dva pregovaračka poglavlja, Evropskoj komisiji su početkom septembra 2014. dostavljeni njihovi prvi nacrti.

Evropska unija će tokom celog pregovaračkog procesa pratiti proces usklađivanja i primene propisa od strane Republike Srbije, a napredak koji bude ostvarila u ova dva pregovaračka poglavlja biće među ključnim faktorima u momentu kada bude donošena odluka o prijemu Republike Srbije u članstvo Evropsku uniju. Saglasno novom pristupu politici proširenja Evropske unije, poglavlja 23 i 24 otvoriće se na početku pregovaračkog procesa, a zatvoriti na njegovom kraju, kako bi se dalo maksimalno potrebno vreme za sprovođenje reformi u ovim oblastima i obezbedila ireverzibilnost reformskog procesa.

Pregovaračko poglavlje 23 obuhvata četiri tematske celine: reformu pravosuđa, antikorupcijsku politiku, osnovna prava, prava državljana EU. Za više informacija u vezi sa ovim poglavljem pogledati: <http://www.mpravde.gov.rs/tekst/2986/pregovori-saeu-poglavlja-23-i-24.php> i <http://www.mpravde.gov.rs>.

Poglavlje 24 obuhvata jedanaest tematskih celina, i to: spoljne granice i šengenski sistem, migracije, azil, vize, policijsku saradnju, borbu protiv organizovanog kriminala, borbu protiv trgovine ljudima, borbu protiv terorizma, borbu protiv droga, sudsku saradnju u građanskim i krivičnim stvarima i carinsku saradnju. EU pri tome posebnu pažnju poklanja pitanjima migracija, azila, vizne politike i spoljnih granica Šengena.

Odlukom Saveta Evropske unije ukinute su vize za putovanja državljana Republike Srbije y države tzv. šengenskog prostora počev od 19. decembra 2009. godine. Korišćenje pogodnosti bezviznog režima Evropske unije donelo je, međutim, već y prvoj fazi i određene izazove. Na nagli porast broja tražilaca azila iz zemalja zapadnog Balkana, Evropska unija je četiri godine kasnije odgovorila usvajanjem Uredbe 1289/2013, kojom je izmenjena Uredba 539/2001 i uspostavljen mehanizam za privremenu suspenziju bezviznog režima prema trećim zemljama.

Saglasno odredabama Uredbe 1289/2013, koja je usvojena 11. decembra 2013, a stupila na

snagu 9. januara 2014. godine, privremenu suspenziju bezviznog režima može zatražiti bilo koja zemlja članica Evropske unije, ukoliko je u toku šestomesečnog perioda bila suočena sa značajnim i iznenadnim povećanjem broja neregularnih migranata, neosnovanih zahteva za azil ili odbijenih zahteva za readmisiju od strane treće zemlje.

Šestomesečni period će poredi sa istim periodom prethodne godine ili šestomesečnim periodom koji je prethodio liberalizaciji viznog režima. U slučaju Srbije, poređenje sa šestomesečnim periodom koji je prethodio ukidanju viza vršiće se do 19. decembra 2016. godine. Republika Srbija redovno izveštava Evropsku komisiju o monitoringu post-vizne liberalizacije.

Za detaljnije informacije pogledati internet stranicu <http://www.mup.gov.rs>.